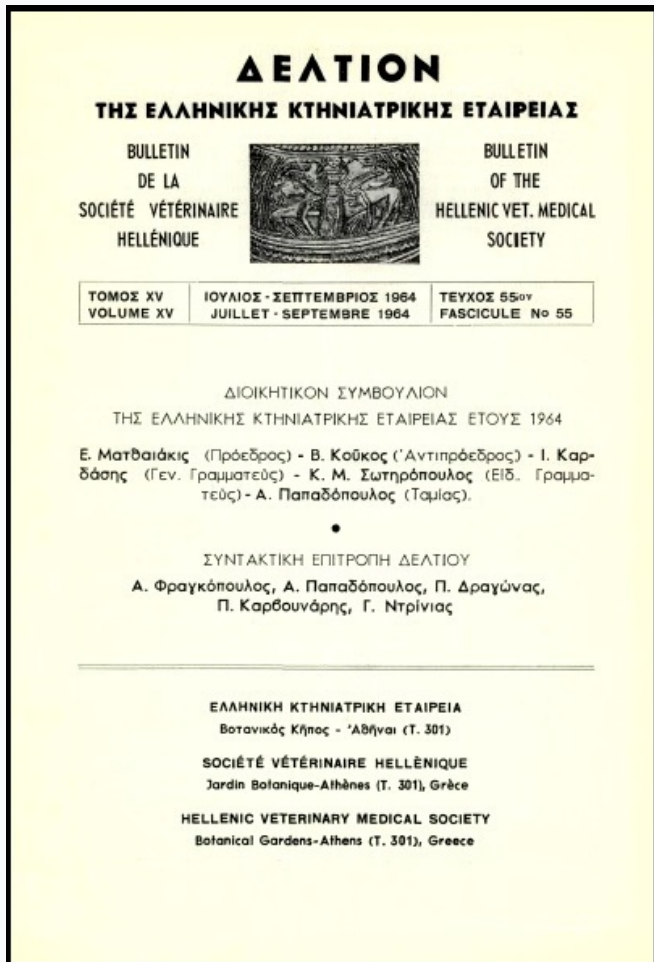

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 15, No 1 (1964)

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΠΙΖΩΟΤΙΩΝ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Ι. ΚΑΡΔΑΣΗΣ

doi: [10.12681/jhvms.18697](https://doi.org/10.12681/jhvms.18697)

Copyright © 2018, Ι. ΚΑΡΔΑΣΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΚΑΡΔΑΣΗΣ Ι. (1964). ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΠΙΖΩΟΤΙΩΝ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 15(1), 159–173. <https://doi.org/10.12681/jhvms.18697>

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΕΠΙΖΩΟΤΙΩΝ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ

Ἰ π ὀ

Ι. ΚΑΡΔΑΣΗ

Μετά τὸν περιορισμὸν τῶν μεγάλων ἐπιζωοτιῶν καὶ θανατηφόρων νοσημάτων, ὡς εἶναι ἡ περιπνευμονία καὶ ἡ Πανώλης τῶν βοοειδῶν, ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς ἀποτελεῖ σήμερον τὸ σοβαρώτερον πρόβλημα, τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζουν αἱ Κτηνιατρικαὶ Ὑπηρεσίαι ὅλων τῶν Κρατῶν τοῦ κόσμου. Ἀπόδειξιν περὶ τούτου μᾶς παρέχουν ἡ Ἴδρυσις εἰδικῶν ἐπιτροπῶν ἐπὶ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τοὺς Διεθνεῖς Ὄργανισμοὺς F.A.O. O.I.E., Παναμερικανικῆς Ὄργανώσεως Ὑγείας, τὰ πολλὰ ἐτήσια εἰδικὰ συνέδρια ἐπὶ τῆς νόσου καὶ τέλος ἡ Ἴδρυσις καὶ λειτουργία εἰς τὰς πλείστας χώρας, εἰδικῶν Ἰνστιτούτων διὰ τὴν μελέτην τοῦ ἰοῦ μόνον τῆς νόσου (PLUM-ISLAND, PIRBRIGHT, TUBIGEN κ.λ.π.).

Ἡ Ἑλλάς, καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη, ἐδέχθη πλείστας εἰσβολὰς Ἀφθώδους Πυρετοῦ, αἱ πλεῖσται τῶν ὁποίων ἐξελιχθήσαν εἰς σοβαρὰς ἐπιζωοτίας, ἰδίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1951, 1956 καὶ 1963. Τὰς εἰσβολὰς αὐτὰς καὶ τὰς ἐν συνεχείᾳ δημιουργηθείσας ἐπιζωοτίας τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τὴν χώραν μας θὰ προσπαθῆσωμεν νὰ ἀναλύσωμεν ἐνταῦτα, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως, ἐν συνεχείᾳ ἀντλήσωμεν χρῆσιμα διδάγματα διὰ τὸ μέλλον.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΕΠΙΖΩΟΤΙΑΙ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΜΕΤΑΞΥ 1951-1963

Ι. Ἐπιπολάζοντες τύποι ἰοῦ ἐν Ἑλλάδι μεταξὺ 1951-1963

Ἐκ τῶν τηρουμένων ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ Στατιστικῶν προκύπτει ὅτι, ἐξαιρέσει τῶν ἐτῶν 1956, 1959 καὶ 1963, καθ' ἃ μόνον ὁ τύπος Ο διεπιστώθη εἰς τὰς διαφόρους ἐστίαις τῆς νόσου, κατὰ τὰ ὑπόλοιπα ἔτη τῆς δωδεκαετίας 1951-1963, διεπιστώθησαν ὡσαύτως οἱ τύποι Α καὶ C, ἀκόμη δὲ καὶ ὁ τύπος SAT 1, ὅστις μᾶς ἐπεσεκέβη, εὐτυχῶς ἐπ' ὀλίγον, κατὰ τὸ ἔτος 1962 εἰς τὸν Ἔβρον.

Ἡ τοιαύτη διαπίστωσις ἐν Ἑλλάδι ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν τύπων τοῦ ἰοῦ τοῦ Ἀφθώδους, ἔτι δὲ καὶ ἐνὸς ἐξωτικοῦ τύπου, καθιστᾷ ἐπιτακτικὴν τὴν ἄμεσον ταυτοποίησιν τοῦ ἰοῦ εἰς πᾶσαν νέαν ἐστίαν τῆς νόσου, ἰδ αἰτέρως ὅταν ὑπάρχουν μετεμβολιακὰ κρούσματα.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν ὅτι σήμερον ἐν Εὐρώπῃ, πλὴν τοῦ τύπου C,

ὅστις εἶναι ὁ πλέον διαδεδομένος, ἰδίᾳ εἰς τοὺς χοίρους (Ὀλλανδία, Δ καὶ Α Γερμανία, Δανία) συχνάκις ἀνευρίσκεται καὶ ὁ τύπος Ο, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ τύπος Α (Γαλλία Ἑλβετία, Τσεχοσλαβικία).

Σύντομος περιγραφή ἐπιζωοτίας ἐν ἐξελίξει :

Ἐκδηλωθεῖσα τὸ πρῶτον κατὰ τὰ τέλη Ἰουλίου 1962 ἐπὶ χοίρων εἰς Βριλήσια Ἀττικῆς καὶ κατ' Αὐγουστον εἰς Ἐβρον, ἡ παροῦσα ἐπιζωοτία Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἀφοῦ ἐκάλυπεν ὅλην σχεδὸν τὴν χώραν μας, συμπεριλαμβανομένης τῆς Πελοποννήσου καὶ τινῶν νήσων, ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ μᾶς δημιουργῇ νέας ἐστίας, ἰδίᾳ τελευταίως, εἰς τὰ Βόρεια διαμερίσματα τῆς χώρας μας (Νομοὺς Ροδόπης, Πιερίας, Θεσ)νίκης) καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν. Κατὰ τὸ ἔτος 1963 ἀνεφέρθησαν συνολικῶς 247 ἐστίαί τῆς νόσου, ἥτις, ἐπὶ πλέον, ἐκ τοῦ Νομοῦ Φλωρινῆς, κατὰ Μάιον 1963, διήλθεν εἰς Γιουγκοσλαβίαν, ὅπου κατεστάλη διὰ τοῦ STAMPING OUT καὶ συντόνων ὑγειονομικῶν μέτρων, ὡς καὶ ἐμβολιασμοῦ τῶν ζῶων πέρ ξ τῶν 100 καὶ πλέον σημε ὡθε σῶν ἐστιῶν.

Εἰς ὅλας τὰς ἐστίας ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐφ' ὅλων τῶν εὐαισθητῶν ζῶων, κατὰ τὸ ἔτος 1963 καὶ μέχρι τοῦδε, διεγνώσθη ὁ τύπος Ο2, ὅστις, ὡς ἀπέδειξεν ἐπανειλημμέναι δοκιμαί ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ, ἐκαλύπτετο ἀντιγονικῶς καλῶς ὑπὸ τοῦ χρῆσ.μοπο ουμένου Ὀλλανδ κοῦ στελέχους εἰς τὴν παρασκευὴν τῶν ἐμβολίων τοῦ Ἰδρύματος.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ ΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑ

Ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς ἀποτελεῖ δ ἂ τὴν χώραν μας νόσον εἰσαγωγῆς. Παλαιότερον ἐθεωρεῖτο ὅτι ἡ Ἑλλάς, ὡς ἐκ τῆς Γεωγραφικῆς της θέσεως εἰς τὸ σταυροδρόμιον 3 Ἠπειρῶν, εἶναι προωρισμένη νὰ δέχεται τακτικὰς ἐπισκέψεις ἐπιδημικῶν νοσημάτων, εἴτε ἐξ Εὐρώπης, εἴτε συχνότερον, ἐξ Ἀφρικῆς καὶ ἰδιαιτέρως ἐκ τῆς Ἀσίας. Ἐδέχθημεν δὲ πράγματι κατὰ τὸ παρελθὸν εἰσβολὰς Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἐκ Γιουγκοσλαβίας, Βουλγαρίας καὶ ἰδίᾳ ἐκ Τουρκίας, διὰ ζώντων ζῶων μεταφερθέντων εἰς τὴν χώραν μας ἢ διελθόντων διὰ τῶν κοινῶν συνόρων μας.

Πολλάκις δὲ καὶ ἄγρια ζῶα (ὡς ἀγριόχοιροι) ἐθεωρήθησαν ὑπεύθυνα μεταφορᾶς τῆς νόσου εἰς τὴν χώραν μας (πιθανῶς καὶ τὸ SAT 1 εἰσήχθη δι' ἀγριοχοίρων).

Καίτοι σήμερον ὁ κίνδυνος εἰσβολῆς τῆς νόσου ἐκ τῶν γειτονικῶν χωρῶν οὐδόλως ἐξέλιπε (παράδειγμα ἡ ἐκ Τουρκίας εἴσοδος τοῦ SAT 1 καὶ πολλάκις τοῦ τύπου Ο εἰς τὸν Ἐβρον), ἐν τούτοις εἷς νέος κίνδυνος, πλέον σοβαρὸς, ἀνεκρυφεν κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἰδίως ἔτη, ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ διὰ τῶν κατεψυγμένων κρεάτων, τὰ ὅποια προέρχονται ἐκ χωρῶν ἰδίᾳ τῆς Ν. Ἀμερικῆς, ὅπου ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς ἀποτελεῖ σχεδὸν μόνιμον πληγὴν.

Πλεῖσταί ἐστίαί Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἐκδηλωθεῖσαι τὸ πρῶτον ἐπὶ Χοί-

ρων εἰς Κιλίκις, Ξάνθην, Καβάλαν, Βέροιαν, Κατερίνην, Θεσ)νίκην καὶ ἰδίως Ἀθήνας εἶχον ἀναμφισβητήτως τὴν προέλευσιν ἐκ τῶν κατεψυγμένων κρεάτων, τὰ ὑπολλείμματα τῶν ὁποίων, εἴτε ἐκ τῶν μαγειρίων (ἰδίᾳ στρατιωτικῶν) εἴτε ἐκ τῶν κρεοπωλίων, εἴτε τέλος ἐκ τῶν ἐργαστηρίων ἀλλαντοποιίας, χορηγοῦνται συνήθως εἰς τοὺς χοίρους, ἄνευ προηγουμένου βρασμοῦ.

Καὶ εἰς ἄλλας ἐπίσης χώρας, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἡμεῖς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ προβαίνουμ εἰς εἰσαγωγὰς κρεάτων, διεπιστώθησαν ἀρχικαὶ ἐστίαὶ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἀποδοθεῖσαι εἰς εἰσαχθέντα κρέατα (Ἰταλία, Ἑλβετία, Γερμανία, Ἀγγλία). Κατὰ τὸ ἔτος 1960 ἐκ τῶν εἰσαχθέντων ἐν Ἀγγλίᾳ κρεάτων προεκλήθησαν 13 ἀρχικαὶ ἐστίαὶ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων ἐδημιουργήθη ἐπιζωοτία μὲ 298 ἐστίας πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν ὁποίων ἐθανατώθησαν 70.593 μεγάλα ζῶα, διὰ ἃ κατεβλήθη, ὡς ἀποζημίωσις εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας, ποσὸν 2 ἐκ. λιρῶν ἤτοι (168 ἐκ. δραχ.) (Ἐτησίᾳ ἔκθεσις ὑπηρεσίας ὑγείας τῶν ζῶων ἔτους 1960).

Κατὰ μίαν δοκιμαστικὴν ἔρευναν, γενομένην τῇ συστάσει τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς ἐν Ἰταλίᾳ, οἱ SAVI καὶ συν. (1962), ἐπὶ 67 σφαγίων προελεύσεως Εὐρώπης, ἀνεῦρον ἰὸν Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἐπὶ 2 κατεψυγμένων, σφαγέντων πρὸ διμήνου, καὶ 4 ἀπλῶς ἐψυγμένων, σφαγέντων πρὸ διημέρου.

Ἐξ ἐρευνῶν παλαιότερων καὶ προσφάτων διεξαχθεισῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Γερμανία, Ἀμερικῇ κλπ. κατέστη δυνατὸν νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος ἐπιβιώσεως τοῦ ἰοῦ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ οὐ μόνον εἰς τὰ κρέατα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους ἰστούς, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστον τμήμα τῶν σφαγίων. Οὕτω ἀπεδείχθη ὅτι εἰς τὰς μυϊκὰς μάζας, αἱ ὁποῖαι διατηροῦνται εἰς θερμοκρασίαν 21ο C, συνεπείᾳ τῆς γαλακτικῆς ζυμώσεως, ἥτις ἀρχίζει σχεδὸν ταυτοχρόνως μὲ τὴν πτωματικὴν σκλήρυσιν, τὸ PH τοῦ μυὸς κατέρχεται εἰς 5,8 ἕως 5,3 καὶ ὁ ἰὸς ἐξαφανίζεται σχεδὸν ταχέως ἐκ τοῦ μυός, παραμένων ζῶν ἐπὶ 6 ἡμέρας εἰς τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων. Ὅταν ὅμως τὸ σφάγιον, εὐθὺς μετὰ τὴν παρασκευὴν του, ὑποβληθῇ εἰς ψῦξιν, αἱ ἐνζυματικαὶ ἀντιδράσεις, ἐντὸς τῶν μυῶν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιβραδύνονται ἢ καὶ ἀναστέλλονται, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ ψύξεως τοῦ σφαγίου. Τὸ ψῦχος, ἀποτελοῦν ἄριστον συντηρητικὸν μέσον τοῦ ἰοῦ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἐπιτρέπει τὴν ἐπιβίωσιν αὐτοῦ ὡς κάτωθι :

A. Σφάγια διατηρούμενα εἰς +1° ἕως +4° C :

Ὁ ἰὸς ἐξαφανίζεται ἐκ τῶν μυϊκῶν μαζῶν ἐντὸς 3 ἡμερῶν κατὰ τοὺς COTTRAL καὶ συν., ἐντὸς 30 ὡρῶν κατὰ τὸν UHLMAN.

Εἰς τὰ αἱματώματα τοῦ σφαγίου ὁ ἰὸς διατηρεῖται ἐπὶ 42 ἡμέρας (Ἀγγλικὴ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, 1927) ἢ 70 ἡμέρας κατὰ τὸν WITTMANN, εἰς τὸ λῆπος ἐπὶ 36 ἡμέρας (UHLMANN), εἰς τοὺς λυμφαδένους ἐπὶ 80 ἡμέρας (ANDREWS) καὶ εἰς τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων ἐπὶ 73 ἡμέρας.

B. Κατάψυξις :

Εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῆς καταψύξεως (-15 ἕως -20ο) ὁ ἴδς διατηρεῖ τὴν λοιμογόνον αὐτοῦ δύναμιν ἐπὶ 55 ἡμέρας εἰς τὸ κρέας, ἐπὶ 6 μῆνας εἰς τοὺς λυμφαδένους καὶ 3.1)2 μῆνας εἰς τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων. Εἰς πλέον χαμηλὴν θερμοκρασίαν ὁ ἴδς ἀνευρέθη ἐντὸς τῶν λυμφαδέων καὶ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων μετὰ 210 ἡμέρας ἀπὸ τῆς σφαγγῆς τοῦ ζώου (SAVI καὶ συν.).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει σαφῶς ὅτι τὰ κρέατα, καὶ ἰδίᾳ τὰ κατεψυγμένα, ὡς ταῦτα παρουσιάζονται κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν των, δυνατὸν ν' ἀποτελέσουν λίαν ἐπικινδύνους φορεῖς τοῦ ἰοῦ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἐφ' ὅσον προέρχονται ἐκ ζώων σφαγέντων ἐν ἀκμῇ τῆς νόσου ἢ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐπιώσεως. Δεδομένου μάλιστα ὅτι ἡ καιμία ἐμφανίζεται εἰς τὰ βοοειδῆ 18 ὥρας μετὰ τὴν μόλυσιν τῶν ζώων, (WALDMANN καὶ KORN) , πρὶν δηλαδὴ ἀνέλθῃ ἡ θερμοκρασία τοῦ ζώου, εἶναι πολλάκις δυνατὸν νὰ σφαγοῦν καὶ νὰ διατεθοῦν εἰς τὴν κατανάλωσιν ἢ πρὸς ἐξαγωγὴν ζῶα, τὰ ὁποῖα, καίτοι οὐδὲν σύμπτωμα τῆς νόσου παρουσιάζουν, εἶναι ἐν τούτοις φορεῖς τοῦ ἰοῦ. Ἀπ' ἐναντίας εἰς τὰ ἀποθεραπευθέντα ζῶα ὁ ἴδς ἐξαφανίζεται σχετικῶς ταχέως, μὴ ἀνευρεθῆς ὑπὸ τοῦ COTTRAL εἰς χοίρους, ἐντὸς τῶν μυϊκῶν μαζῶν καὶ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων, 9 ἡμέρας μετὰ τοῦ ἐνοφθαλμισμού τῶν ζώων καὶ 5 ἡμέρας μετὰ τὴν πτώσιν τῆς θερμοκρασίας. Μόνον εἰς τοὺς λυμφαδένους διεπιστώθη ἡ ὑπαρξις του κατὰ τοὺς ὡς ἄνω χρόνους.

Ἐπὶ τῶν ἐνοφθαλμιζομένων εἰς τὸ Ἰνστιτούτον βοοειδῶν κατὰ τὸν ἔλεγχον τοῦ ἐμβολίου, οὐδέποτε, κατὰ τὰς γενομένας ἐρεῖνας, ἀνευρέθη ἴδς εἰς τοὺς μῦς καὶ τὰ διάφορα σπλάγχνα τῶν ζώων, οὔτε εἰς τοὺς λυμφαδένους καὶ τὸν μυελὸν τῶν ὀστέων, 23 ἕως 33 ἡμέρας μετὰ τὸν ἐνοφθαλμισμόν τῶν ζώων, ὁπότε ταῦτα θανατοῦνται.

Συναφῆς πρὸς τὸ θέμα τῶν κατεψυγμένων κρεάτων εἶναι καὶ τὸ θέμα τῆς παραδόσεως εἰς χοιροτρόφους ὑπολειμμάτων μαγειρίου ποντοπόρων πλοίων, ἅτινα καταπλέουν εἰς τοὺς λιμένας μας, ὡς καὶ τὸ θέμα τῆς ἀποστολῆς εἰς Ἑλλάδα ἀπὸ στρατιωτικῶν ἀεροπλάνων ποσοτήτων κρεάτων, ἐκ μέρους στρατιωτικῶν ὑπηρετούντων ἐν τῇ Ἑξωτερικῇ. Εἰς BRUGES τοῦ Βελγίου διεπιστώθη κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἔστια Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἐξ ὑπολειμμάτων μαγειρίου ποντοπόρου πλοίου, παρ' ἡμῶν δέ, κατὰ τὸ παρελθὸν, ἑτέρα ἔστια εἰς χοίρους ἀεροπορικῆς μονάδος, ἀποδοθεῖσα εἰς κρέας ἀποσταλὲν ἐκ Τουρκίας, ὅπου ἐνδημεῖ σήμερον καὶ ὁ τύπος SAT 1 (μέ τινα κρούσματα εἰς Σμύρνην).

II. Κυριώτερα αἷτια ἐπεκτάσεως τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς καθ' ὃ ἀερογενῆς νόσος καὶ λόγῳ τοῦ μικροῦ μεγέθους τοῦ ἰοῦ, θεωρεῖται ἀνέκαθεν ὡς ἡ πλέον μεταδοτικὴ νόσος ἀνθρώπου καὶ ζώων. Κατὰ συνέπειαν ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς δύναται νὰ μεταδοθῇ δι' ὄλων τῶν

γνωστῶν μέσων μεταδόσεως τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων, ἀκόμη καὶ διὰ τοῦ ἀέρος (π.χ. παρατηρήσεις εἰς Νορβηγίαν, Δανίαν, Σουηδίαν). Ὡς κυριώτερα αἷτια διασπορᾶς τῆς νόσου παρ' ἡμῖν θεωροῦμεν :

1. Τὴν λαθραίαν μεταφορὰν ἢ μετακινήσιν ζώων ἀσθενῶν ἢ τελούντων ἐν ἐπώασει.

2. Τὴν μεταφορὰν κρεάτων κλπ.

3. Τὴν μηχανικὴν μεταφορὰν τοῦ ἰοῦ ὑπὸ ἀτόμων (ἰδίᾳ ζωεμπόρων) σφαγέων, καὶ μέσων μεταφορᾶς ζώων, ζωοκομικῶν προϊόντων καὶ κτηνοτροφῶν ἢ εἰδῶν συσκευασίας αὐτῶν, καὶ

4. Τὰς διαφυγὰς ζώων κατὰ τὸν ἐμβολιασμόν.

Τὰ ἀνωτέρω αἷτια εἶναι ἀρκούντως γνωστά, ὥστε νομίζομεν δὲν χρειάζεται νὰ ἐπιμεινῶμεν περισσότερον. Ἀπλῶς μόνον θὰ ἠθέλαμεν νὰ τονίσωμεν ὅτι ἡ λαθραία μεταφορὰ ζώων, ἰδίᾳ πρὸς ζωαγορὰς σφαγεῖα, ἢ αἱ μετακινήσεις τῶν ποιμνίων, ἀποτελοῦν συνήθη τρόπον διασπορᾶς τῆς νόσου ἐν τῇ χώρᾳ ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ μὴ ἀναγγελία τῶν πρώτων ἐστιῶν τῆς νόσου. Ἀφ' ἑτέρου ἡ πλημμυελὴς ἐφαρμογὴ τοῦ STAMPING OUT, μὲ διάθεσιν πολλάκις τῶν κρεάτων, ἔστω καὶ εἰς τὴν ἀλλαντοποιεῖαν, συνιστᾷ βαρύτερον σφάλμα.

Ἡ διαφυγὴ ζώων κατὰ τὸν ἐμβολιασμόν οὐ μόνον συντελεῖ εἰς διακρίνωσιν τῆς νόσου ἐν τῇ ἐστία, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διασπορὰν τῆς νόσου διὰ τῆς δημιουργίας νέων ἐστιῶν.

III. Ἐφαρμοζόμενον σύστημα καταπολεμήσεως τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Καθ' ὅλας τὰς μεταπολεμικὰς ἐπιζωοτίας Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τὴν χώραν μας, ἐχρησιμοποίηθη ὁ συνδυασμὸς ὑγειονομικῶν μέτρων καὶ ἀγροκαστικῶν ἐμβολιασμῶν. Ἄς ἴδωμεν πῶς ἕκαστον τῶν μέτρων τούτων ἐφηρμόσθη ἐν τῇ πράξει καὶ τί ἀπέδωκε.

1) Ὑγειονομικὰ μέτρα :

Εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι τὰ ὑγειονομικὰ μέτρα ἔχουν πρωτεύουσαν σημασίαν εἰς τὸ ἀγῶνα κατὰ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Κατὰ τὴν ἐπιβολὴν των ὅμως καὶ ἰδίως κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν των ὁ Νομοκτηνίατρος συναντᾷ πολλάκις τεραστίας δυσχερείας, αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τὴν καθυστέρησιν πρὸς δῆλωσιν ἢ ἀνακάλυψιν τῶν ἐστιῶν τῆς νόσου, εἰς τὴν ἔλλειψιν προσωπικοῦ καὶ μέσων κινήσεως, εἰς τὴν ἔλλειψιν πιστώσεων δι' ἐφαρμογὴν τοῦ STAMPING OUT, δι' ἀπολυμάνσεις καὶ πρόσληψιν ὑγειονομοφυλάκων, εἰς τὴν ἀτελεῖ νομοθεσίαν πρὸς ἄμεσον ἐπιβολὴν κυρώσεων, καὶ τέλος εἰς τὴν μικρὰν ἐνίοτε συνδρομήν, τὴν ὁποίαν παρέχουν εἰς τὸν Νομ(τ)ρον, τὰ ὄργανα τῆς τάξεως. Ὅπου ὁ Στρατὸς καὶ ἰδίᾳ ἡ Χωρ(κ)ὴ ἐπέβλεψαν πραγματικῶς εἰς τὴν τήρησιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων καὶ ὅπου αἱ γεωγραφικαὶ συνθήκαι τῆς περιοχῆς τὸ ἐπέτρεψαν, τὰ

υγιεινομικὰ μέτρα, παρὰ τὰς ἀτελείας των, ἀπεδείχθησαν ἄκρως ἀποτελεσματικά.

2) Ἐμβολιασμός :

Ὁ ἐμβολιασμός τῶν ζῶων ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς δαπανηρὰν μέθοδον ἀντιμετωπίσεως τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἴσως μάλιστα, κατὰ τινὰς ἐπιζωοτίας, πλεον δαπανηρὰν τῆς μεθόδου τοῦ STAMPING OUT, ὡς ἀποδεικνύουν καὶ αἱ στατιστικαὶ τοῦ RAMON. Ὑπὸ τὰς κρατούσας ἕως εἰς τὴν χώραν μας συνθήκας, ὁ ἐμβολιασμός ἐπιβάλλεται ὡς ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῶν υγιεινομικῶν μέτρων, τὰ ὅποια, ὡς ἐλέχθη, συχνάκις παρουσιάζουν σοβαρὰς ἐλλείψεις καὶ διαρροὰς κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν των.

Κατὰ τὴν ὑφισταμένην εἰσέτι ἐπιζωοτίαν, κατὰ τὸ ἔτος 1963 ἐνεβολιάσθησαν εἰς 22 Νομοὺς μόνον ἐναντίον τοῦ τύπου O τῆς νόσου 2.671.882 ζῶα, ἐξ ὧν 348.620 βοοειδῆ, (ἦτοι τὸ 1)2 περίπου τῶν βοοειδῶν τῆς χώρας), 2.198.369 αἰγοπρόβατα (τὸ 1)7 τῶν αἰγοπροβάτων τῆς χώρας) καὶ 34.893 χοῖροι, (τὸ 1)8 τῶν χοίρων τῆς χώρας) δι' ἐμβολίων Γαλλικῆς (156.540 δόσεις βοοειδῶν), Βελγικῆς (290.000 δόσεις βοοειδῶν) καὶ Ἰταλικῆς (266.900) καὶ Ἑλληνικῆς προελεύσεως (327.000 δόσεις βοοειδῶν). Ἐξαιρέσει τῶν Νομῶν Φλωρίνης, Κοζάνης καὶ Καρδίτσας, εἰς 5 ἢ 6 Κοινοτήτας ἐκάστου τῶν ὁποίων ἐσημειώθησαν διασπάσεις τινες ἀνοσίας (ἢ πλέον ἐπακριβῶς ἀτελῆς ἀνοσοποιήσεις τῶν ζῶων εἰς ποσοστὸν 6.0)ο καθ' ὃ μετὰ τὴν 21ην ἀπὸ τοῦ ἐμβολιασμοῦ τῶν ζῶων ἡμέραν καὶ τοῦτο ἀδιακρίτως προελεύσεως ἐμβολίου, εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους Νομοὺς τῆς χώρας τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐμβολιασμοῦ ὑπῆρξαν πλεον ἢ ἱκανοποιητικά. Οὔτε μετεμβολιακὰ κρούσματα μετὰ τὴν 21ην ἡμέραν, οὔτε ἐπέκτασις τῆς νόσου εἰς ἄλλας Κοινοτήτας.

Ἐρευναι διεξαχθεῖσαι εἰς τὸ Ἰνστιτούτον δι' ἰοῦ ληφθέντος ἐκ μετεμβολιακῶν κρουσμάτων τοῦ Νομοῦ Φλωρίνης (ἐμβολιασμός διὰ Γαλλικοῦ ἐμβολίου) ἀπέδειξε ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ νέου τύπου ἢ ποικιλίας ἰοῦ, ὡς ὑπετέθη ἀρχικῶς.

Τὰ δι' ἡμετέρου ἐμβολίου ἐμβολιασθέντα βοοειδῆ πειραματόζωα ἀντέστησαν εἰς τὸν ἐνοφθαλμισμὸν διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἰοῦ Φλωρίνης.

Εἰς ἄλλα συνεπῶς αἷτια δέον ν' ἀποδοθῶν τὰ ὡς ἄνω περιστατικά ἀτελοῦς ἀνοσοποιήσεως τῶν ζῶων, αἷτια συνδεόμενα μὲ τὴν χρῆσιν ἐνὸς λίαν εὐαισθήτου βιολογικοῦ προϊόντος, χρησιμοποιοθέντος εἰς μαζικοὺς ἐμβολιασμοὺς καὶ ὑπὸ συνθήκας οὐχὶ πάντοτε ἀνέτους διὰ τὸν Κτηνίατρον.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐπιζωοτιῶν τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τὴν χώραν μας, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς, τῆς διασπορᾶς καὶ τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς νόσου παρ' ὑμῖν, προκύπτουν ὠρισμένα διδάγματα, τὰ ὅποια θὰ προσπαθήσωμεν νὰ συνοψίσωμεν εἰς ἓν « πρόγραμμα προστασίας τῆς κτηνοτροφίας τῆς χώρας μας ἐκ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ καὶ ἀντιμετωπίσεως τῆς νόσου ἐν τῇ χώρᾳ ».

ΤΟ ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟ ΑΚΤΙΝΙΣΕ ΓΑΛΑ ΕΒΓΑ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ε Ι :

280 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΒΙΤΑΜΙΝΗΣ D

Σήμερα είναι εις όλον τόν κόσμον γνωστή ή σημασία τής φυσικής Βιταμίνης D για τήν ανάπτυξη του οργανισμού του ανθρώπου και, κυρίως, των παιδιών.

Διότι, εκτός του ότι ή Βιταμίνη D τονώνει τόν οργανισμό γενικά, προφυλάσσει τά παιδιά από τόν ραχιτισμόν, που κινδυνεύουν νά πάθουν με τήν έλλειψί της, στην περίοδο που αναπτύσσεται ο σκελετός τους. Εύκολος και ευχάριστος τρόπος για ν' αποτρέψουμε αυτών τόν κίνδυνον από τά παιδιά, αλλά και νά ενισχύσουμε τόν οργανισμό του, είναι νά πίνουν τò παστεριωμένο Γάλα ΕΒΓΑ-ACTINISÉ, που, εκτός από τά βασικά του θρεπτικά στοιχεία, είναι τώρα και πλούσιο σε φυσική Βιταμίνη D.

Η ΕΒΓΑ, ή όποια πρώτη εισήγαγε τò 1935 τήν παστερίωσι στην Ελλάδα, παρακολουθούσα πάντοτε τας προόδους τής Έπιστήμης εις τόν τομέα του Γάλακτος, σας προσφέρει τώρα κάτι ωφελιμότερον ακόμη: Τò παστεριωμένο γάλα ΕΒΓΑ-ACTINISÉ.

Τò ΓΑΛΑ ACTINISÉ είναι ΓΑΛΑ ΠΑΣΤΕΡΙΩΜΕΝΟΝ δια μίας των ανεγνωρισμένων μεθόδων (θέρμανσις) με ταυτόχρονον εκθεσίν του εις τήν επίδρασιν υπεριωδών ακτίνων (τεχνικώς με αποτέλεσμα τήν αύξησιν τής φυσικής Βιταμίνης D εις βάρος τής περιερχομένης εις τò γάλα χοληστερόλης.

Είναι γνωστόν επίσης και επιστημονικώς αποδεδειγμένον, ότι αι υπεριώδεις ακτίνες αποτελούν τόν "ΖΩΤΙΚΟΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ", όλων των εκδηλώσεων τής ζωής (FACTEUR VITAL).

Έτσι εξηγεΐται και ή υπό των διασήμων βιολόγων έρευνητών SCHEER, GRASSER, DUJOL, ROGET, LASSABLIÈRE, RANDOUIN, LESNÉ και πολλών άλλων γενομένη αναμφισβήτητος διαπίστωσις τής ευνοϊκής επίδρασεως των υπεριωδών ακτίνων εις τήν ανάπτυξιν του σκελετού, του αίματος και τής έν γένει διαπλάσεως των νεαρών οργανισμών.

Η διαφορά τής ωφελιμότητος του παστεριωμένου γάλακτος ΕΒΓΑ ACTINISÉ από τά λοιπά γάλατα είναι φανερή άμέσως από τò ότι τò γάλα ΕΒΓΑ ACTINISÉ περιέχει 280 διεθνείς μονάδες Βιταμίνης D κατά χιλιόγραμμον, ένω τά λοιπά γάλατα φθάνουν τις 80. Γι' αυτό τò παστεριωμένο γάλα ΕΒΓΑ ACTINISÉ είναι περισσότερο υγιεινό, περισσότερο θρεπτικό.

ΕΒΓΑ

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΕΝ ΤΗ ΧΩΡΑ.

Α. Ληπτέα μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς χώρας ἐκ τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ.

Τὰ μέτρα ταῦτα, λίαν γνωστὰ ἄλλωστε, ἀφοροῦν εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν εἰσαγωγῶν ζῶων καὶ ζωοκομικῶν προϊόντων ἐκ χωρῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐνδημεῖ ὁ Ἀφθώδης Πυρετός, ὡς καὶ εἰς τὸν συστηματικὸν ἔλεγχον τῶν συνόρων, λιμένων καὶ ἀεροδρομίων καὶ εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ βρασμοῦ τῶν τροφῶν τῶν χοίρων.

1) **Ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῶν :** Ἀποτελεῖ τὸ πλεόν ριζικὸν μέτρον προστασίας μιᾶς χώρας ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Ἐφαρμόζεται μονίμως καὶ ἐπιτυχῶς εἰς Η.Π.Α., Αὐστραλίαν καὶ Νέαν Ζηλανδίαν, χώρας δηλαδὴ ὁποῖαι εἶναι αὐτάρκεις εἰς ζῶα καὶ ζωοκομικὰ προϊόντα. Εἰς τὰς περισσοτέρας ὁμως χώρας τοῦ κόσμου, ὅπως καὶ ἡ Ἑλλάς, αἱ ὁποῖαι πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν των εἰς ζωοκομικὰ προϊόντα ὑποχρεοῦνται νὰ προβαίνουν εἰς εἰσαγωγὰς, τὸ μέτρον τῆς ἀπαγορεύσεως ἐφαρμόζεται μόνον, ὅταν εἰς τὰς ἐξαγωγικὰς χώρας ὁ Ἀφθώδης Πυρετός ἔχει λάβει σημαντικὴν ἔκτασιν ἢ ὀφείλεται εἰς ἐπικίνδυνον τύπον ἰοῦ. Οὕτω καὶ παρ' ἡμῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἐξῆς μέτρον :

2) Χῶραι εἰς ἃς ὁ Ἀφθώδης Πυρετός ἔχει λάβει σημαντικὴν ἔκτασιν, δι' ἃς στεροῦμεθα προσφάτων, ἐγκύρων καὶ ἀκριβῶν ἐπιζωοτολογικῶν στοιχείων, καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ χῶραι εἰς ἃς ἐνδημοῦν ἐξωτικοὶ τύποι ἰοῦ (Ἀσία-Ἀφρική) : ἀπαγόρευσις τελεία τῶν εἰσαγωγῶν.

β) Χῶραι Εὐρωπαϊκαί, εἰς ἃς ἐμφανίζονται περιόδικῶς ἐστία Ἀφθώδους Πυρετοῦ, εὐκόλως καταστέλλόμεναι, χῶραι γνωστὰ διὰ τὴν ἐγκυρότητα τῶν ἐπιδημιολογικῶν των στοιχείων, ὡς καὶ διὰ τὸν ἐξασκούμενον ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν εὐσυνείδητον ἔλεγχον (π.χ. Ὀλλανδία, Δανία...) : εἰσαγωγή βοσειδῶν μόνον ὑπὸ ὄρους, τοῦτέστιν ἀπαραίτητος προυπόθεσις ἐμβολιασμοῦ τῶν ζῶων διὰ τριδυνάμου ἐμβολίου 15 ἡμέρας πρὸ τῆς φορτώσεώς των καὶ οὐχὶ πέραν τῶν 4 μηνῶν (ἀντὶ τῶν προβλεπομένων μέχρι τοῦδε 6 μηνῶν). Τὸ αὐτὸ μέτρον δεόν νὰ ἰσχύη καὶ διὰ τὰ σφάγια. Ἀπ' ἐναντίας, ἀπαγόρευσις εἰσαγωγῆς χοίρων, οἱ ὁποῖοι δυσκόπως ἀνοσοποιοῦνται καὶ εἰς τοὺς ὁποίους ἡ νόσος πολυλάκις δὲν ἐκδηλοῦται διὰ κλασσικῶν συμπτωμάτων.

2) **Ἐλεγχος συνόρων, λιμένων καὶ ἀεροδρομίων :** Πλὴν τοῦ ἐνεργουμένου συνήθους ὑγειονομικοῦ ἐλέγχου εἰς τὰ σημεῖα εἰσόδου εἰς τὴν χώραν μας, εἰδικὸς ἔλεγχος δεόν νὰ ἀσκῆται κατὰ μῆκος τῶν συνόρων, εἰς τοὺς λιμένας καὶ τὰ ἀεροδρόμια.

Κατὰ μῆκος τῶν συνόρων δεόν νὰ τοποθετηθοῦν μόνιμοι ὑγειονομοφύλα-

κες, οἵτινες θὰ ἀσκοῦν συνεχῆ ἐπίβλεψιν ἐπὶ τῶν μετακινήσεων τῶν ζώων καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ λαθρεμπορίου αὐτῶν.

Εἰς τοὺς λιμένας καὶ τὰ ἀεροδρόμια, ἀκόμη καὶ τὰ στρατιωτικά, νὰ προβλεφθῆ εἰδικὸς ἔλεγχος ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς, ἔστω καὶ μικροποσοτήτων κρέατων καὶ λοιπῶν Ζωοκομικῶν προϊόντων, νὰ ἀπαγορευθῆ δὲ ἡ ἀπόρριψις καὶ παράδοσις εἰς τοὺς χοιροτρόφους τῶν ὑπολειμμάτων μαγειρίου.

3) Εἰς ὅλα τὰ χοιροστάσια δέον νὰ καταστῆ ὑποχρεωτικὸς ὁ βρασμὸς τῶν τροφῶν, αἱ πλεῖσται τῶν ὁποίων προέρχονται ἐξ ὑπολειμμάτων μαγειρίων, κρεοπωλείων, ἀλλαντοποιῶν, κ.λ.π. Εἰς τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν ὑπόκεινται καὶ τινες στρατιωτικαὶ μονάδες, αἱ ὁποῖαι ἐκτρέφουν χοίρους.

Β. Ληπτέα μέτρα πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ ἐν Ἑλλάδι.

Ἐνταῦθα δέον νὰ διακρίνωμεν : α) τὰ πρὸ τῆς εἰσβολῆς τῆς νόσου ληπτέα μέτρα, ἅτινα εἶναι προπαρασκευαστικὰ τοῦ ἐπικειμένου ἀγῶνος ἐναντίον τῆς νόσου, καὶ β) τὰ μετὰ τὴν εἰσβολὴν τῆς νόσου ληπτέα, κατασταλτικὰ πλέον, μέτρα.

Ι. ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Ἡ προσαρμογὴ τῆς νομοθεσίας, ἡ χρηματοδότησις τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἡ κατάστρωσις πλήρους ἐπιτελικοῦ σχεδίου, ἡ συμμετοχὴ τῆς χώρας μας εἰς διεθνεῖς διασκέψεις καὶ διεθνῆ ὄργανισμὸν χρηματοδοτήσεως, ἡ Ὁργάνωσις τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀφθώδους Πυρετοῦ καὶ ὁ προληπτικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν ζώων, εἶναι τὰ κυριώτερα μέτρα, τὰ ὁποῖα, ἐν συνδυασμῶ καὶ πρὸς τὰ προηγούμενα, δέον νὰ ληφθοῦν πρὸ πάσης εἰσβολῆς τῆς νόσου εἰς τὴν χώραν μας.

1. Προσαρμογὴ Νομοθεσίας. Ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἰσχύουσα νομοθεσία, (Β.Δ. τῆς 26-3-1963 καὶ Νόμος 3196)1955) χρήζει συμπληρώσεως. Εἰδικώτερον δέον νὰ προβλεφθῆ ἡ θανάτωσις τῶν ἀσθενῶν καὶ λοιμυπόπτων ζώων οὐ μόνον εἰς τὰς πρώτας ἐστίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ τέλος τῶν ἐπιζωοτιῶν, νὰ θεσπισθῆ ἡ ἐπιτόπιος καταστροφὴ ἢ ταφὴ τῶν πτωμάτων καὶ νὰ ρυθμισθῆ ἡ ἄμεσος ἀποζημίωσις τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ζώων. Νὰ ρυθμισθοῦν τὰ θέματα τῶν εἰσαγωγῶν, τῆς διακινήσεως τῶν ζώων ἐντὸς τῆς χώρας, νὰ ἐπιβληθῆ ὁ βρασμὸς τῶν πρὸς διατροφὴν τῶν χοίρων προοριζομένων ὑπολειμμάτων τροφῶν, νὰ ὀργανωθῆ ὁ θεσμὸς τῶν ὑγειονομοφυλάκων καὶ νὰ παραταθῆ τὸ ὄριον τῶν 20 ἡμερῶν πρὸς ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων.

2. Ἰδιαιτέρως δέον ν' ἀντιμετωπισθῆ ἡ χρηματοδότησις τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ καὶ ἡ δικαστικὴ δίωξις τῶν παραβατῶν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων.

Εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Δ)νσεως Κτηνιατρικῆς δέον πάντοτε νὰ ὑπάρχῃ σεβαστὸν ποσόν, ἐκ τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου τηλεγραφικῶς

νὰ διαβιβάζωνται ἀμέσως εἰς τοὺς Νομοκτηνιάτρους αἱ ἀναγκαιοῦσαι πιστώσεις.

Εἰς τὴν Ἀργεντινὴν εἰσπράττεται ποσοστὸν 3.0) ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγομένων κρεάτων διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Ἐν ἀναλογον μέτρον ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ζώων καὶ κρεάτων παρ' ἡμῶν ἢ καὶ ἐπὶ τῶν σφαζομένων ζώων δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον. Ἴσως καὶ ἡ Ἰδρυσις ἐνὸς εἰδικοῦ Ὄργανισμοῦ Κτηνοτροφίας κατὰ τὸ πρότυπον παρομοίων Ὄργανισμῶν τῶν Γεωργικῶν προϊόντων (Ὄργανισμὸς Καπνοῦ, Σταφιδικός, Συκικός κλπ.) θὰ ἐξυπηρετεῖ καλύτερον τὴν κατάστασιν ἐν προκειμένῳ (παράδειγμα ἢ καταπολέμησις τοῦ περονοσπόρου τοῦ καπνοῦ). Καὶ ὁ Ο.Γ.Α. θὰ ἠδύνατο νὰ συμβάλῃ οἰκονομικῶς εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Αφθώδους Πυρετοῦ, δεδομένου ὅτι καὶ ἡ νόσος αὐτὴ ἀποτελεῖ μίαν πραγματικὴν θεομηνίαν διὰ τὸν ἀγρότην.

Αἱ παραβάσεις τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων, ἐκδικαζόμεναι συνήθως μετὰ παρέλευσιν πολλῶν μηνῶν, εἶναι ἄνευ σημασίας καὶ πολλάκις ἀπολήγουσιν εἰς τὴν ἀθώωσιν τῶν παραβατῶν. Ἀνάγκη ὅθεν ὅπως αἱ ἐν λόγῳ παραβάσεις ἐκδικαζῶνται ὑποχρεωτικῶς τὸ ταχύτερον, εἰ δυνατόν κατὰ τὴν αὐτόφωρον διαδικασίαν. Οὕτω ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἐπιβληθοῦν πραγματικαὶ κυρώσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ συντελέσουν καὶ εἰς παραδειγματισμὸν.

3. Ὁργάνωσις ἐπιτελικοῦ Σχεδίου κατὰ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ.

Ἡ μάχη ἐναντίον τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ πρέπει νὰ δίδεται συμφώνως μὲ ὀρισμένους κανόνας τακτικῆς, ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένους. Συνεπῶς, πρὸ τῆς εἰσβολῆς τῆς νόσου, δέον νὰ ἔχῃ καταρτισθῆ ἓν πλήρες ἐπιτελικὸν σχέδιον ἐνεργείας, ὅπερ θὰ τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς νόσου.

Εἰς τὸ σχέδιον αὐτὸ θὰ καθορίζωνται σαφῶς αἱ ἀποστολαὶ καὶ ὁ τρόπος ἐνεργείας τῶν διαφόρων κλιμακίων τῆς διοικήσεως (Διευθύνσεως Κτηνιατρικῆς, Ἐπιθεωρήσεως Κτηνιατρικῆς, Νομοκτηνιάτροι, Ἐπαρχιακοὶ Κτηνιάτροι, Διευθύνται Ἀγροτικῶν Κτηνιατρείων), θὰ προβλέπωνται δὲ καὶ τὰ μέσα ἐκτελέσεως τῶν ἀποστολῶν τῶν κατωτέρων ἰδίᾳ κλιμακίων (οἰκονομικά, μέσα κινήσεως, προσωπικόν, ἐμβόλια, ἀπολυμαντικά, βελόναι, σύριγγες κλπ.).

Πολλὰ ἔχει νὰ ὠφελῆθῃ ἡ χώρα μας διὰ τῆς συχνοτέρας συμμετοχῆς τῆς εἰς διεθνεῖς διασκέψεις ἐπὶ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Ἰδιαιτέρως συνιστῶνται αἱ διμερεῖς ἢ πολυμερεῖς διασκέψεις μετὰ τῶν ὁμόρων κρατῶν διὰ τὸν συντονισμὸν τῶν μέτρων ἐναντίον τῆς νόσου.

Τελευταίως ἀρχίζει νὰ γίνεταί συνείδησις τῶν ξένων τὸ γεγονός ὅτι ἡ καταπολέμησις τῶν μεγάλων ἐπιζωοτικῶν νοσημάτων δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὴν χώραν, ἢ ὁποῖα πρώτη ἀπειλεῖται ἢ ἐδέχθη τὴν εἰσβολήν, ἀλλ' ἀποτελεῖ κοινὴν ὑπόθεσιν ὅλων τῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα, μὲ τὴν σειράν των, διατρέχουν τὸν αὐτὸν κίνδυνον.

Τὸ πρῶτον ἕως δεῖγμα τοιαύτης διεθνοῦς συνεργασίας καὶ ἀλληλεγγύης ἀποτελεῖ, ἐν Εὐρώπῃ, ἡ ἐνίσχυσις τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ἡ χώρα μας, ὡς καὶ ἡ Τουρκία καὶ ἡ Βουλγαρία, ἐκ μέρους Εὐρωπαϊκῶν τινων Κρατῶν, ὡς καὶ τῆς F.A.O. καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἐκ τοῦ SAT 1 κινδύνου. Νομίζομεν ὅτι ἐὰν τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Ἐπιζωοτιῶν ἢ ἕτερος διεθνῆς Ὄργανισμὸς (ὡς ἡ F.A.O. κλπ.) ἐνδέχεται γενναιοτέρας εἰσφορὰς ἐκ μέρους τῶν Κρατῶν μελῶν του, θὰ ἠδύνατο καλῦτερον νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ ἔργον του.

4. Ὁργάνωσις Ἴνστ/του Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Τὸ Ἴνστιτούτον Ἀφθώδους Πυρετοῦ δέον νὰ ἔχῃ ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως ὀργανωθῆ, ὥστε νὰ δύναται ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὰς ἐκ τῆς ἐπιζωοτίας δημιουργηθησομένης ἀνάγκας. Νὰ ἔχῃ ἐφοδιάσῃ τοὺς Ν)τροὺς διὰ συντηρητικοῦ ὑλικοῦ, νὰ διαθέτῃ ὑπερανόσους ὁροὺς ὄλων τῶν τύπων καὶ ἀποθέματα ἐμβολίων τῶν Εὐρωπαϊκῶν τύπων τοῦ, κυρίως δὲ νὰ δύναται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' αὐξήσῃ τὰς παραγωγικὰς τοῦ ἱκανότητος εἰς ἐμβόλιον, ἵνα καλύψῃ πλήρως τὰς ἐγχωρίους ἀνάγκας.

5. Προληπτικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν ζώων. Εἰς τίνες χώρας, ἰδίως ἐξαγωγικὰς, ὡς ἡ Ὀλλανδία, καὶ ἐν μέρει ἡ Γαλλία, ἔχει θεσπισθῆ ὁ γενικὸς προληπτικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν ζώων διὰ τριδυνάμου ἐμβολίου, ὅστις ἐνεργεῖται συνήθως ἐπὶ βοοειδῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ αἰγοπροβάτων, ἀπαξ τοῦ ἔτους (κατὰ Μάρτιον-Ἀπρίλιον, πρὸ τῆς ἐξόδου τῶν ζώων εἰς τὰς βοσκὰς).

Παρόμοιον μέτρον παρ' ἡμῶν μόνον εἰς τὰς βουστασιακὰς ἐκμεταλλεύσεις τῶν μεγάλων πόλεων, ἰδίως Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῆ οὐ μόνον λόγῳ τῆς μεγαλυτέρας ἀξίας τῶν βουστασιακῶν ἀγελάδων καὶ τῶν σοβαρωτέρων ἐπ' αὐτῶν ἐπιπτώσεων τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, πολλάκις διαπιστωθέντος, ὅτι εἰς τὰς μεγάλας πόλεις ἐμφανίζονται συνηθέστερον αἱ πρῶται ἐστίαι Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Κατὰ δεῦτερον λόγον δέον ν' ἀνοσοποιῶνται τὰ κατὰ μῆκος τῶν συνόρων διαβιοῦντα ζῶα, ὡς καὶ τινων νήσων, ἐφ' ὅσον εἰς τὰς ἔναντι γειτονικὰς χώρας ὑπάρχουν ἐστίαι Ἀφθώδους Πυρετοῦ.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Νομοῦ Ἐβρου μὲ τὸν τύπον SAT 1 καὶ Ο εἶναι ἀρκούντως ἐνδεικτικὸν τῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ δημιουργία μιᾶς τοιαύτης ζώνης ἀσφαλείας κατὰ μῆκος τῶν συνόρων, ἡ ὁποία ζώνη ἀπεδείχθη ἐξ ἴσου ἀποτελεσματικὴ μὲ τὴν νεκρὰν ζώνην, τὴν ὁποίαν ἐδημιουργήσαν οἱ Βούλγαροι, ἔναντι τῶν Τουρκικῶν συνόρων, διὰ τῆς μετακινήσεως ὀλοκλήρου τοῦ ζωικοῦ πληθυσμοῦ εἰς ἱκανὸν βάθος ἐντὸς τῆς χώρας των (3-5 χιλ.)

ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΦΘΩΔΟΥΣ ΠΥΡΕΤΟΥ

Τὸ ἐπιτελικὸν σχέδιον, περὶ τοῦ ὁποίου ὠμιλήσαμεν ἄνωτέρω, ὡς καὶ ἡ ὑγειονομικὴ νομοθεσία, δέον νὰ προβλέπουν ἐπακριβῶς τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἕκαστον κλιμάκιον τῆς διοικήσεως ὀφείλει πάραυτα νὰ λάβῃ, ἅμα τῇ ἐμφανίσει τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τὴν χώραν.

Ὡς ἐκ τούτου ἐνταῦθα θέλομεν περιορισθῆ εἰς ἐπεξηγήσεις τινάς, ἐπὶ τῶν δύο βασικῶν μεθόδων ἀντιμεταπίσεως τῆς νόσου, ἧτοι τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων καὶ τοῦ ἐμβολιασμοῦ τῶν ζώων, ὁ συνδυασμὸς τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη ἄκρως ἐπιτυχῆς ὑπὸ τὰς Ἑλληνικὰς συνθήκας.

A. Ὑγειονομικὰ Κέντρα

1. Ὄταν ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς ἐκδηλωθῆ εἰς τι σημεῖον τῆς ἐπικρατείας, ἕκαστος Νομοκτηνίατρος ὀφείλει νὰ ἐπαγρυπνῆ εἰς τὸν Νομὸν του. Νὰ ἐλέγξῃ τὰ εἰσαγόμενα καὶ διακινούμενα διὰ τοῦ Νομοῦ του ζῶα καὶ ζωοκομικὰ προϊόντα, ἐν συνεργασίᾳ δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν Κτηνιάτρων τοῦ Νομοῦ του, τῶν ἀρχῶν χωρ)κῆς καὶ Ἀγροφυλακῆς καὶ τῶν Κτηνοτροφικῶν ὀργανώσεων, ν' ὀργανώσῃ δίκτυον πληροφοριῶν καὶ κυρίως νὰ δημιουργήσῃ τὸ κατάλληλον κλῆμα διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων, ὅταν παραστῇ ἀνάγκη.

2. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πρώτης ἐστίας εἰς τὸν Νομὸν του, ὁ Ν)τρος μεριμνᾷ διὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν σχετικῶν ἀπαγορευτικῶν διαταγῶν (ὡς ἀπομόνωσις τοῦ ζωοστασίου, ἀποκλεισμὸς τῆς περιοχῆς, διάλυσις τῶν ἀγγελῶν καὶ ζωαγορῶν, ἀπαγόρευσις μετακινήσεως τῶν ζώων καὶ μεταφορᾶς ζωοκομικῶν προϊόντων, νομῆς κλπ.).

Ἐπίσης προβαίνει εἰς εὐρεῖαν διερεύνησιν τῆς περιοχῆς, καθὼς καὶ εἰς τὴν λῆψιν καὶ ἀποστολὴν εἰς τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἀφθώδους Πυρετοῦ παθολογικοῦ ὕλικου πρὸς ταυτοποίησιν τοῦ ὑπευθύνου τύπου τοῦ ἰοῦ.

3. STAMPING OUT.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Νόμου 3196)1955, κατόπιν γνωματεύσεως τοῦ Νομοκτηνίατρου καὶ δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοῦ δυνατὸν νὰ διαταχθῆ ἡ θανάτωσις ἀπάντων τῶν ζώων (μηρυκαστικῶν καὶ χοίρων) ἐπὶ τῶν ἀρχικῶν καὶ μεμονωμένων ἐστιῶν τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, καταβαλλομένης σχετικῆς ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς ἰδιοκτῆτας. Ἴνα ὅμως κινήθῃ ὀλόκληρος ἡ ἀπαιτουμένη διαδικασία (ὀρισμὸς τῆς ἐπιτροπῆς ἐκτιμῆσεως τῶν ζώων δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Γεωργίας, ἐγκρίσις πιστώσεων κλπ.), ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου καθίσταται ἴσως περιττῆ. Μόνον διὰ τῆς πειθῆς καὶ καταλλήλου διπλωματίας σήμερον οἱ Ν)τροι ἐπιτυχάνουν ἐνίστε τὴν θανάτωσιν τῶν ζώων εἰς τὰς πρώτας ἐστίας τῆς νόσου. Πραγματικὸν ὅμως STAMPING OUT προϋποθέτει καὶ ἐπιτόπιον καταστροφὴν τῶν πτωμάτων ἀπάντων τῶν ζώων.

Τέλος εἰς τὰς ἐστίας τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ ὁ Ν)τρος ἐγκαθιστᾷ ὑ-

γειονομοφύλακα, ὅστις προβαίνει εἰς τὰς δεούσας ἀπολυμάνσεις διὰ διαλύματος καυστικῆς σόδας 1-2.ο), μετ' ἀσβέστου 4.ο).

Ἐπιβλέπει καὶ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων εἰς τὴν ἐστίαν, ἀλλ' οὐδαμῶς ἐπισκέπτεται ὑγιεῖς ἐκτροφὰς οὔτε χρησιμοποιεῖται εἰς ἐμβολιασμούς ζώων, οὔτε ἀκόμη εἰς φάρμακα.

Β. Ἐμβολιασμός

Ἐμβολιασμός ὑπόκειται εἰς ὠρισμένους κανόνας, ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὁποίων μεγάλως ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἐπιτυχία του.

Οὕτω δέον νὰ χρησιμοποιῆται ἐμβόλιον, τοῦ ἐπιπολάζοντος τύπου τοῦ ἰοῦ ἢ τριδύναμον τοιοῦτον. Τὰ μονοδύναμα ἐμβόλια ἀνοσοποιῶν καλύτερον τὰ ζῶα.

Τὸ ἐμβόλιον δέον νὰ συντηρῆται καλῶς (εἰς -2 ἕως -6) μέχρι τῆς χρήσεώς του καὶ νὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς τὸν ἥλιον.

Κατὰ τὴν ἐπέμβασιν δέον νὰ ἐνίεται ἡ ἀκριβῆς δόσις, τηρουμένων τῶν κανόνων τῆς ἀσηψίας. Εἰς τοὺς μόσχους καὶ τοὺς χοίρους ἐνίονται δόσεις μεγάλων ζώων.

Ἡ τακτικὴ τοῦ ἐμβολιασμοῦ εἶναι ἐπίσης βασικῆς σημασίας. Εἰς τὴν μεμολυσμένην περιοχὴν, ὁ ἐμβολιασμός δέον νὰ ἐνεργῆται περιμετρικῶς, ἐκ τῆς περιφερείας πρὸς τὸ κέντρον τῆς ἐστίας, κατὰ προτίμησιν ἐπιτοπίως, εἰς ἕκαστον ζωοστάσιον. Τέλος ὁ ἐμβολιασμός δέον νὰ εἶναι καθολικός, χωρὶς διαφυγὰς ἀνεμβολιάστων ζώων, καὶ νὰ συμπληρωθῇ ἐντὸς βραχέος χρόνου ὑπὸ πολλῶν συνεργειῶν ἐργαζομένων ταυτοχρόνως, βάσει προκαθορισμένου προγράμματος.

Ἐξυπακούεται ὅτι μέχρις οὗ ἀναπτυχθῇ πλήρως ἡ διὰ τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἐνεργὸς ἀνοσία, τὰ ἐπιβληθέντα ὑγειονομικὰ μέτρα (ἰδίως περιορισμοῦ τῶν ζώων ἐντὸς τῶν ζωοστασίων) δέον νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ τῆς μεγαλυτέρας δυνατῆς αὐστηρότητος, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν κτηνιάτρων καὶ ὑγειονομοφυλάκων.

Ἐποπτεία καὶ συντονισμός τῶν μέτρων.

Πλὴν τῆς Δ)σεως Κτηνιατρικῆς, ἡ ὁποία ἀσχεῖ τὴν γενικὴν ἐποπτείαν καὶ τὸν συντονισμόν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς ὅλην τὴν χώραν, ἐπιβάλλεται ὅπως εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐπιζωοτίας ἐγκαθίσταται ὁ ἀρμόδιος ἐπιθεωρητὴς Κτηνιατρικῆς, ἢ ἕτερος πεπειραμένος Κτηνίατρος, ὅστις θὰ ἐπιβλέπῃ καὶ θὰ συντονίζῃ ἐπιτοπίως τὰ κατὰ τῆς νόσου λαμβανόμενα μέτρα εἰς ἓνα ἢ περισσοτέρους γεινιάζοντας νομούς.

Ἐπίσης δέον νὰ πραγματοποιοῦνται, εἰς ἐπίπεδον τοῦλάχιστον ἐπιθεωρήσεως Κτηνιατρικῆς, τακτικαὶ συγκεντρώσεις τῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὴν καταπολέμησιν τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ Κτηνιάτρων.

Ἄρσις Ὑγειονομικῶν μέτρων.

Τὸ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων προβλεπόμενον ὄριον τῶν 20 ἡμερῶν, ἀπὸ τῆς ἰάσεως τοῦ τελευταίου κρούσματος, διὰ τὴν ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων, εἶναι ἀσφαλῶς πολὺ μικρὸν καὶ δεόν νὰ παραταθῇ. Ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ χρόνου ἐπιβιώσεως τοῦ ἰοῦ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον, διὰ τὴν πλήρη ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων ἀπαιτεῖται δίμηνον τοῦλάχιστον χρονικὸν διάστημα κατὰ τὸ θέρος καὶ τρίμηνον κατὰ τὸν χειμῶνα.

Διὰ τὴν ἐπιτόπιον σφαγὴν τῶν ζώων καὶ μεταφορὰν τῶν σφαγιῶν ἄνευ κεφαλῶν καὶ ἄκρων δυνατὸν νὰ θεσπισθῇ τὸ χρονικὸν ὄριον τῶν 45 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἰάσεως τῶν ζώων.

Πάντως, πρὸ καὶ τῆς μερικῆς ἔστω αὐτῆς ἄρσεως τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων, ἐπιβάλλεται ἐπισταμένη διερεύνησις τῆς περιοχῆς.

Διὰ τὴν νομοθετικὴν ρύθμισιν τοῦ χρόνου ἄρσεως τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων δεόν νὰ ληφθῇ κυρίως ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος ἐπιβιώσεως τοῦ ἰοῦ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, εἰς τὸ περιβάλλον, ἰδίᾳ ὅταν ὁ ἴος οὗτος εὐρίσκεται ἀπεξηραμένος, καθὼς ἐπίσης καὶ ὁ χρόνος ἀπεκκρίσεως τοῦ ἰοῦ ὑπὸ τῶν ἰαθέντων ζώων.

Ἐπὶ τοῦ πρώτου σημείου διαθέτομεν τὰ ἐξῆς βιβλιογραφικὰ δεδομένα :

α) Ἐπιβιώσις ἰοῦ ἐπὶ διαφόρων ὑποστρωμάτων : Ὑπὸ εὐνοϊκὰς διὰ τὸν ἰὸν συνθήκας φωτισμοῦ, ὑγρασίας καὶ θερμοκρασίας, κατὰ τοὺς BEDSON, MAITTLAND, καὶ BURBURY (Ἀγγλικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Ἀφθώδους 1927), ὁ ἴος τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἐπιζῆ :

1. Ἐπὶ βάμβακος, ἡμέραι 5
2. Ἐπὶ μετάξης » 7
3. Ἐπὶ ἔριου » 14
4. Ἐπὶ τριχῶν ἀγελάδος 28 ἡμέραι.
4. ἐπὶ δερμάτων ζώων : 2-3 μῆνες
5. ἐντὸς πτύρων : 2-3 μῆνες
6. ἐπὶ ὑποδημάτων : 3 μῆνες.

β) Ἐπὶ τῆς νομῆς ἧ τοῦ ἀχύρου ὁ ἴος διατηρεῖται ἀπὸ 8 ἕως 15 ἑβδομάδες (Ἀγγλικὴ ἐπιτροπὴ 1927). Εἰς τὰς χαμηλὰς θερμοκρασίας τῆς Ρωσσίας, κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν Χειμῶνα, ὁ ἴος τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἐπιζῆ, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς νομῆς, ἀπὸ 185 ἕως 200 ἡμέρας (BOIKO 1960).

γ) Κατὰ τὰς CARTON καὶ VITTOZ, ἐν Εὐρώπῃ, ὁ ἴος τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἐκτεθειμένος εἰς τὸ ἥλιακὸν φῶς, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν λειμώνων, καταστρέφεται ἐντὸς 3 ἡμερῶν, κατὰ τὸ θέρος, καὶ 2 μηνῶν κατὰ τὸν χειμῶνα. Ὁ SALOMON παρέχει ἀναλόγους ἀριθμούς. Ἡ ἐπιβίωσις τοῦ ἰοῦ εἶναι μακρότερα, εἰς τὰ ὑπὸ σκιὰν τμήματα τῶν λειμώνων.

Ἐντὸς τῆς κόπρου ὁ ἴος καταστρέφεται ταχέως (ἐντὸς 24 ὥρῶν κατὰ τὸ θέρος καὶ 2-3 ἡμερῶν κατὰ τὸν χειμῶνα. (CARTON καὶ VITTOZ). Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ὅμως τῆς κόπρου ὁ ἴος εὐρέθῃ ἐπιζῶν ἐπὶ 28 ἡμέρας (TRAUTWEIN 1929).

Ὅταν ἡ κόπρος ὑποστῇ κατάψυξιν, ὁ ἴδς διατηρεῖται ἐντὸς αὐτῆς ἐπὶ 165 ἡμέρας (ἔρουναι ἐν Ρωσίᾳ - ΒΟΙΚΟ 1960).

Γάλα : Ὁ ἴδς τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ ἀπεκκρίνεται διὰ τοῦ γάλακτος, ἰδίως κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐπωάσεως τῆς νόσου (καιμία) καὶ παραμένει ἐν αὐτῷ ζῶν καὶ λοιμογόνος ἐπὶ ἀρκετὰς σχετικῶς ἡμέρας (εἰς θερμοκρασίαν 18 C ἐπὶ 7-9 ἡμέρας). Ἔσται ἐπὶ μόσχων εἰς Νορβηγίαν (1926) καὶ Σκωτίαν (1951-1952), ὡς καὶ ἐπὶ χοίρων ἐν Ἰταλίᾳ (1961), ὠφείλετο εἰς χορήγησιν γάλακτος προερχομένου ἐξ ἀσθενῶν ὑπὸ Ἀφθώδους ἀγελάδων.

Διὰ τῆς παστεριώσεως καταστρέφεται ὁ ἐντὸς τοῦ γάλακτος ἴδς (VERGE, SALOMON).

Ἰοφόροι : Ἐρευνηταὶ τινες, κατὰ τὸ παρελθόν, εἶχον ἀποδείξει ὅτι τὰ ἀποθεραπευθέντα ζῶα ἀπεκκρίνουν ἰὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἢ καὶ μῆνας ἀκόμη μετὰ τὴν ἰασίν των, διὰ τῶν οὔρων καὶ τοῦ σιέλου. Οὕτω οἱ WALDMANN καὶ συν. (1931) ἀνεῦρον ἰὸν εἰς τὰ οὔρα ἀποθεραπευθέντων ζῶων μέχρι τῆς 246ης ἡμέρας ἀπὸ τῆς μόλυνσεώς των. Ὁ VAN BEKKUM (1959) ἀνεῦρεν ἐπίσης ἰὸν εἰς τὸν σιέλον 10 ἐπὶ 13 ἰαθέντων ἀπὸ 5 μηνῶν βοοειδῶν, πλὴν ὅμως ἡ ποσότης τοῦ ἰοῦ (ἀνιχνευθέντος δι' ἐνοφθαλμισμοῦ εἰς λευκοὺς μῦς) ἦτο ἀσημαντος, μὴ προκαλοῦσα νόσον εἰς τὰ βοοειδῆ διὰ συγκατοικίας ἢ ἐπαλειψέως τῶν στοματικῶν των βλενογόνων (aphisation).

Τελευταίως ὁ MEIER (1960), πειραματιζόμενος ἐπὶ χοίρων, διεπίστωσεν ὅτι τὰ διάφορα ἔκκριματα (οὔρα, κόπρανα, σιέλος, ρινικὸν ἔκκριμμα) περιέχουν ἰὸν ἀφθώδους μέχρι τῆς 5ης ἀπὸ τῆς μόλυνσεως τῶν ζῶων ἡμέρας. Κατὰ γενικὸν σχεδὸν κανόνα, σήμερον δὲν ἀποδίδεται ἐπιδημιολογικὴ σημασία εἰς τὰ ἰαθέντα ζῶα, ὡς διασπορεῖς ἰοῦ, 1 μῆνα μετὰ τὴν ἰασίν των.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι ὁ ἴδς τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ δυνατὸν νὰ ἐπιζῆσῃ ἐπ' ἀρκετὸν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον.

Ἐὰν αὐτὰ τὰ ἰαθέντα ζῶα δὲν δύνανται πρακτικῶς νὰ μεταδώσουν νόσον 1 μῆνα μετὰ τὴν ἰασίν των, τὰ δέρματα, αἱ κτηνοτροφαί, ἡ νομή, οἱ λειμῶνες, διατηροῦν πολλάκις ἰὸν ἐπὶ 2 ἕως 3 μῆνας, ἢ καὶ περισσότερον, κατὰ τοὺς βαρεῖς χειμῶνας, ἰδίᾳ ὅταν τὰ ἀνωτέρω εἶδη εὐρίσκωνται εἰς σκοτεινά, ψυχρὰ καὶ ἀνήλια μέρη.

Ληπτέα μέτρα μετὰ τὴν ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων.

Ὡς ἀπέδειξε τὸ πρόσφατον παρελθόν, καὶ μετὰ τὴν ὀριστικὴν, ἴσως βεβιασμένην ἐνίοτε, ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων, ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον δὲν ὑπάρχει πλήρης βεβαιότης τελείας ἐξαλείψεως τῆς νόσου. Ἰδίως μετὰ τὴν γενομένην τελευταίως διαπίστωσιν ἐν Γερμανίᾳ, ὅτι ὁ Ἀφθώδης Πυρετὸς πολλάκις διατρέχει ἄνευ κλασσικῶν συμπτωμάτων εἰς τοὺς χοίρους, ὀφείλομεν νὰ ἐξα-

κολουθήσωμεν τὴν ἐπαγρύπνησίν μας καὶ μετὰ τὴν ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων. Οὕτω συνιστῶμεν κυρίως :

Αὐστηρὸν ἔλεγχον τῶν πρὸς ἐξαγωγήν ἐξ ἐκάστου Νομοῦ ζώων, ἅτινα δέον νὰ ἔχουν ἐμβολιασθῆ πρὸ 20 ἡμερῶν τοῦλάχιστον.

Συγκέντρωσιν καὶ παρατήρησιν τῶν ζώων τούτων ἐπὶ 15 ἡμέρων πρὸ τῆς φορτώσεώς των. Ἐλεγχον τῆς μεταφορᾶς καὶ κατὰ τὴν ἀφιξίν των εἰς τὸν προορισμὸν των.

Ἐπίσης ἔλεγχον τῶν μετακινουμένων ποιμνίων, ἅτινα ἐπίσης δέον νὰ ἔχωσιν ἐμβολιασθῆ πρὸ 20 ἡμερῶν.

Σχολαστικὴν ἀπολύμανσιν τῶν μέσων μεταφορᾶς τῶν ζώων.

Ἐκ τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἀνασκοπήσεως τοῦ προβλήματος τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ εἰς τὴν χώραν μας προκύπτει ὅτι ἀγὼν κατὰ τῆς νόσου, δυσχερῆς καὶ ἐπίπονος πολλάκις, ἀπαιτεῖ συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν, εὐρεῖαν δικαιοδοσίαν τῶν Κτηνιατρικῶν Ὑπηρεσιῶν καὶ ἄφθονα οἰκονομικὰ μέσα.

Μὲ τὴν ἐξέλιξιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον σήμερον τὰ μέσα ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, καθὼς ἐπίσης καὶ μετὰ τὴν τεραστίαν ἀνάπτυξιν τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου τῶν κρεάτων, οὐδεμία χώρα αἰσθάνεται ἀσφαλῆς ἐκ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ. Συνεπῶς, ἵνα προστατεύσωμεν τὴν κτηνοτροφίαν μας, ἀνάγκη νὰ λάβωμεν ἐγκαίρως μέτρα προστατευτικὰ καὶ νὰ ἔχωμεν ἔτοιμον πλήρες πρόγραμμα ἀντιμετωπίσεως τῆς νόσου ἐντὸς τῆς χώρας μας.

R E S U M É

ENSEIGNEMENTS DES DERNIERES EPIZOOTIES DE FIEVRE APHTEUSE EN GRECE ET PROGRAMME DE LUTTE CONTRE LA MALADIE

P a r

J. KARDASSIS

Etu d'ant la introduction, l'évolution et la lutte des dernières épizooties aphteuses en Grèce, l'auteur en tire des conclusions sur lesquelles il se base pour élaborer un plan de protection du pays de la maladie.